

Σχέσεις Πελοποννήσου και Αγ. Όρους κατά το 18ο αιώνα

/ [Πεμπτουσία](#)

Ο οσιομάρτυς Ηλίας ο Αρδούνης († 1686) κατά τον γλαφυρό άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη «ήτον από μίαν χώραν του Μωρέως καλουμένην Καλαμάταν, μπαρμπέρης την τέχνην, και με το να ήτον φρόνιμος, και έμπειρος εις τα πολιτικά, είχαν εις αυτόν όλοι οι προεστώτες της χώρας υπόληψιν, και πάντοτε τον εσυναναστρέφοντο, παίρνοντες την συμβουλήν του· και μίαν φοράν διηγούμενοι διαφόρους υποθέσεις, ανέφερον και διά τα δεινά και βαρύτατα χρέη, και άλλα μύρια βάσανα οπού εδοκίμαζον του τότε καιρού της πρώτης αιχμαλωσίας του Μωρέως οι Χριστιανοί»**[22]**. Στην προσπάθειά του να υποστηρίξει τους κακοπαθούντες από τη δουλεία χριστιανούς παρασύρθηκε κι αρνήθηκε τον Χριστό. Μετανοημένος κατόπιν ειλικρινά πήγε στο Άγιον Όρος, αναμυρώθηκε, εκάρη μοναχός και μετά από οκταετείς αγώνες επέστρεψε στην πατρίδα του, ομολόγησε τον Χριστό και είχε μαρτυρικό τέλος. Η κάρα του φυλάγεται στη μονή Βουλκάνου. Ακολουθίες προς τιμή του συντέθηκαν από τον ιεροκήρυκα Νεόφυτο Γεωργιάδη και τον μοναχό Γεράσιμο Μικραγιαννανίτη**[23]**.

Συντοπίτης του οσιομάρτυρος Ηλία ήταν ο ιεροδιδάσκαλος όσιος Ιερόθεος ο Ιβηρίτης († 1745). Κατά τον μέγα διδάσκαλο Νικόδημο τον Αγιορείτη «εγεννήθη κατά το 1686 έτος από Χριστού, εις ένα χωρίον της Καλαμάτας, μιας πολιτείας του Μωρέως, από γονείς ευσεβείς και πλουσίους». Όταν «έφθασε τους επτά χρόνους, τον έβαλαν οι γονείς του εις τα μαθήματα, και εις ολίγον καιρόν, έμαθεν όλα τα εγκύκλια εκκλησιαστικά μαθήματα, με θαύμα και έκπληξιν των βλεπόντων, εις τρόπον, ότι ανεγίνωσκεν κάθε βιβλίον Ελληνικόν, οπού εις τας χείρας του ελάμβανε».

Έτσι λοιπόν, «εκεί εις την Καλαμάταν ώντας ακόμη νέος, έμαθεν ικανώς την Ελληνικήν και Λατινικήν διάλεκτον»**[24]**. Παραμονές του γάμου του ανεπαύθησαν οι γονείς του κι αναχώρησε για το Άγιον Όρος. Μόνασε στη μονή Ιβήρων και χειροτονήθηκε ιερεύς. Συνέχισε τις σπουδές του στο Βουκουρέστι, την Κωνσταντινούπολη και τη Βενετία. Μετέφρασε στην απλή γλώσσα ασκητικά

βιβλία, ώστε οι θησαυροί της Εκκλησίας να γίνουν κτήμα των πολλών. Αντέκρουσε τις αιρετικές δοξασίες του Μεθόδιου Ανθρακίτη. Δίδαξε στο σχολείο, κήρυξε κι εξομολογούσε στην εκκλησία της Σκοπέλου επί δωδεκαετία. Αναπαύθηκε στη νήσο Γιούρα των Β. Σποράδων.

Θεωρείται από τους διαπρεπέστερους λογίους μοναχούς της μονής Ιβήρων, διδάσκαλος του Γένους, πρόδρομος του διαφωτιστικού έργου του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, ο οποίος συνέδραμε για την κατάταξή του στο αγιολόγιο της Εκκλησίας. Βίος και Ακολουθία του εκδόθηκαν από τον συντοπίτη του συναξαριογράφο Κ. Δουκάκη, ο οποίος έκτισε στην παραλία της Καλαμάτας ναό προς τιμήν του[25]. Η κάρα του σώζεται στη μονή Ιβήρων.

Ο ιερομάρτυς Αγιορείτης Κοσμάς ο Αιτωλός († 1779) κατά τη δεύτερη αποστολική περιοδεία του (1763-1773) αναφέρεται να κήρυξε στη ΒΔ Πελοπόννησο[26]. Το έργο του εθναποστόλου Κοσμά επιτέλεσε κι ένας άλλος λιγότερο γνωστός Αγιορείτης. Ο όσιος Άνθιμος ο Κουρούκλης († 1782) γεννήθηκε στην Κεφαλλονιά το 1727. Μοναχός εκάρη στο νησί του και κατόπιν πήγε στο Άγιον Όρος. Δεν είναι γνωστό που ασκήτεψε και πόσο. Παρά την τύφλωσή του περιόδευσε ιεραποστολικά πολλά νησιά όπως τη Χίο, τη Σίφνο, την Πάρο, τη Νάξο, την Ίο, το Καστελλόριζο, την Αστυπάλαια, την Κρήτη, τα Κύθηρα και την Κεφαλλονιά. Επίσης παρέμεινε στα Ιεροσόλυμα και στην Πελοπόννησο. Σαν άλλος άγιος Κοσμάς Αιτωλός έκτιζε μονές, εκκλησίες και σχολεία, δίδασκε τον λαό και θαυματουργούσε. Η επίσημη πατριαρχική πράξη της αγιοκατατάξεώς του έγινε στις 30.7.1974[27].

Ο όσιος Μακάριος ο Νοταράς († 1805) γεννήθηκε στην Κόρινθο το 1731. Νωρίς αγαπήθηκε από τους συμπατριώτες του και τοποθετήθηκε μητροπολίτης τους το 1765. Η δράση του υπήρξε υποδειγματική, φωτισμένη και ανακαινιστική. Διοργάνωσε και αναμόρφωσε τον κλήρο και την παιδεία της επαρχίας του. Καθήρεσε τους ιερείς που ασχολούνταν με εξωεκκλησιαστικά πράγματα και απομάκρυνε τους αγράμματους και πολύ ηλικιωμένους ιερείς. Δεν χειροτονούσε όσους δεν είχαν την κανονική ηλικία, τη μόρφωση και τη γνώση της εκκλησιαστικής τάξεως και ευσεβείας. Επίσης διοργάνωσε πολλά σχολεία. Αναγκάσθηκε κατά το Ρωσοτουρκικό πόλεμο (1768) να εγκαταλείψει το ποίμνιό του και ν' αναχωρήσει για τη Ζάκυνθο.

Από εκεί επισκέφθηκε και παρέμεινε στην Κεφαλλονιά, Ύδρα, Χίο και τέλος το Άγιον Όρος. Άδικα δεν του επέτρεψαν να επανέλθει στον θρόνο του. Οι έριδες που συνάντησε στο Άγιον Όρος τον απομάκρυναν από αυτό και τον πήγαν στη Χίο, Πάτμο, Ύδρα, Κόρινθο και Σμύρνη. Τέλος εγκαταστάθηκε στη Χίο, όπου και ανεπαύθη από τους πολλούς του κόπους για την Εκκλησία και το Γένος. Υπήρξε ασκητικός λειτουργός, φωτισμένος ιεράρχης, εμπνευσμένος συγγραφέας, καλός

επιστολογράφος, φίλος και πνευματικός πατέρας αγίων ανδρών. Αναδείχθηκε ηγετική μορφή του γνήσια αναγεννητικού κινήματος των Κολλυβάδων μετά των συνεκδήμων του οσίων Νικοδήμου του Αγιορείτου και Αθανασίου του Παρίου[28].

[Συνεχίζεται]

22. Νικόδημου Αγιορείτου, Νέον Μαρτυρολόγιον, Αθήναι 1961³, σ. 105.
23. Ακολουθία του Αγίου Ενδόξου Οσιομάρτυρος Ηλία του Αρδούνη, ψαλλομένη τη Κυριακή των Μυροφόρων, εκδομένη υπό του μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Αθήναι 1956.
24. Νικοδήμου Αγιορείτου, Νέον Εκλόγιον, Αθήναι 1974³, σ. 352.
25. Δουκάκη Κ., Μέγας Συναξαριστής – Τοπάζιον, Αθήναι 1894, σ. 160.
26. Καντιώτου Ν. Αυγουστίνου μητροπ., Κοσμάς ο Αιτωλός, Αθήναι 1996¹⁹, σ. 77β. Κώνστα Σ.Κ., Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, Αθήναι 1973, σ. 117. Τριανταφύλλου Ν.Κ., Ιστορικόν Λεξικόν Πατρών, Πάτραι 1995³, σ. 197.
27. Γκέλη Κωνσταντίνου πρωτοπρ. – Κόμη Πολυκάρπου αρχιμ., Οσίου Ανθίμου του Κεφαλλήνος Βίος και Ακολουθία, Αθήναι 1975.
28. Σκουτέρη Β.Κ., Μακάριος Νοταράς, ο μητροπολίτης Κορίνθου και το αναμορφωτικόν του έργον, Αθήναι 1957.